

पुस्तक प्रकाशन

राष्ट्रिय हर्वेरियम तथा वनस्पति प्रयोगशालाले *Ferns and Fern Allies of Nepal volume 1* प्रकाशित गरेको छ । क्रिष्टोफर रोय फेजर जेन्किन्स, धनराज कँडेल र सगुन परियार लेखक रहेको ५०८ पृष्ठको पुस्तकमा ५८० प्रजातिका उन्त्यूको विवरण दिइएको छ । पुस्तक प्रकाशन अगाडि नेपालमा ५३४ प्रजातिका उन्त्यूहरू पाइन्छन् भन्ने सन् २००२ को तथ्यांक रहेकोमा यो पुस्तक प्रकाशन पश्चात् नेपालका उन्त्यू प्रजातिको संख्या ५८० पुगेको पुष्टि भएको छ ।

पुस्तकका विशेषताहरूमा विश्वको सबैभन्दा अग्लो र सानो उन्त्यू क्मशः *Cyathea spinulosa* र *Trichomanes parvifolium* यो पुस्तकमा समावेश छन् । नेपालका उन्त्यू प्रजातीहरूलाई ३१ वानस्पति परिवार र ९४ *genera* मा वर्गिकरण गरिएको छ । यो किताव राष्ट्रिय हर्वेरियम तथा वनस्पति प्रयोगशाला, गोदावरीमा राखिएका उन्त्यूका १६ हजार नमुनाहरू साथै बेलायत, अमेरिका, भारत, जापान र जर्मनीमा राखिएका नेपालका उन्त्यूका नमुनाहरूको विस्तृत अध्ययन गरी लेखिएको हो । लेखकहरूले यो कितावमा "*Katoella*" नामक विश्वको लागि नयाँ *genus* को नामाकरण गरेका छन् । नेपालका २ प्रजातिका *endemic* उन्त्यूहरू *Polystichum annapurnicola* र *Polystichum centronepalense* पुस्तकमा समावेश छन् ।

New combination को रूपमा १५ उन्त्यू प्रजातिहरूको नाम दिइएको छ । Species र subspecies गरी ८ प्रजातिहरूका नयाँ उन्त्यूहरू नेपालमा रहेको पुष्टि गरेको छ । Indian subcontinent मा उन्त्यू प्रजातिहरूका लागि प्रयोग गरिने दर्जनौं misapplied name लाई सच्चाइएको छ । नेपालका उन्त्यू प्रजातीहरूको phytogeography दिनुको साथै स्वदेशी तथा विदेशी जसले नेपालका उन्त्यूका नमुना संकलनमा योगदान दिनु भएको छ, त्यस्ता स्वनामधन्य संकलकहरूको नाम दिइएको छ । उन्त्यू प्रजातिहरूको वर्गिकरणको चर्चा छ । यो किताबमा २० वनस्पति परिवारमा पर्ने २१० प्रजातिहरूको वैज्ञानिक नाम, synonym, misapplied name, ecology, frequency, threatened status, distinguishing characters, नेपाल तथा हिमालय क्षेत्रको distribution हर्वेरियम नमुनाहरूको उदाहरण सहित दिइएको छ । उन्त्यू प्रजातिहरू पाइएका नेपालका जिल्लाहरूको नाम हर्वेरियम नमुनाहरू उल्लेख गरेर दिइएको छ । उन्त्यू प्रजातिहरूका १३८ रंगिन फोटोग्राफहरू समावेश हुनु पुस्तकको अर्को विशेषता हो । हरियो वन कार्यक्रम, नेपालबाट सहयोग प्राप्त ५०८ पृष्ठको यो किताबको प्रकाशन तथा विमोचन २०७१ चैत्र २९ गते वनस्पति दिवसका अवसरमा भएको थियो ।